

als een voorlopig onderzoek zou aantonen dat de Sumatranen dat be-geerden, en eind september keurde het, een voorstel van van Mook volgend, unaniem goed dat de Commissie-Generaal, die inmiddels in Batavia was aangekomen, desgewenst ook met Soekarno zou onderhandelen – meer dan een jaar nadat hij president van de Republiek was geworden, was dus de ‘marionet der Japanners’ ook persoonlijk als onderhandelingspartner aanvaard. Een en ander maakte van Mook uitgesproken optimistisch. De Malino-conferentie was, meende hij, een succes geworden – vier grote staten zag hij nu ontstaan: Java, Sumatra, Borneo, de Grote Oost; Nederlandse diensthooften en adviseurs zouden de organen van de Republiek kunnen versterken en in het federale centrum zou men Indonesiërs in de regering kunnen opnemen en, voorzover Nederlanders voorlopig de leiding der departementen zouden behouden, Indonesiërs aan hen toevoegen ‘om het vak te leren’, aldus een nota die hij op 27 september aan de Commissie-Generaal voorlegde.¹ Natuurlijk, rust en orde moesten worden hersteld – dat moest men, aldus van Mook, op Java en Sumatra in eerste instantie aan de organen van de Republiek overlaten.

Inmiddels was komen vast te staan dat de gezagsuitoefening door Mountbatten op 30 november '46 zou eindigen en dat op die datum de laatste Britse troepen Java en Sumatra zouden hebben verlaten. Het eerste dat de Commissie-Generaal nu diende te bereiken was een overeenkomst over een wapenstilstand – er moest een einde komen aan de voortdurende aanvallen op de Nederlandse eenheden bij Batavia, Buitenzorg, Bandoeng, Semarang en Soerabaja. Zouden die eenheden na het vertrek van de Britten dan sterk genoeg zijn om de risico's van zulk een wapenstilstand te aanvaarden? Gemeend werd van wèl: zonder steun van Britten of Brits-Indiërs hadden zij al stevig van zich afgebeten en bovendien was de eerste divisie dienstplichtigen op komst.

Op 14 oktober werd door een apart daartoe gevormde, gemengde commissie de bestandsovereenkomst ondertekend. Dat had in zoverre slechts een gedeeltelijk effect dat talrijke *pemoeda*-groepen en hier en daar ook eenheden van het geregelde Indonesische leger zich niets van de overeenkomst aantrokken; de aanvallen op de Nederlandse stellingen en posten werden voortgezet. Trouwens, de overeenkomst was wèl door de Indonesiërs die van de gemengde commissie deel uitmaakten, en dus door Soekarno en het kabinet-Sjahrir aanvaard maar niet door opperbevelhebber Soedirman.

¹ Tekst: a.v., dl. V, p. 409 e.v.